

De Hommel

CONTACTBLAD IVN Hardenberg - Gramsbergen

In dit nummer oa:
Agenda jaarvergadering
Jaarverslag
Portret Tienes Bouwman

BELEEF DE NATUUR!

www.kampeerenoutdoorreiling.nl
www.kampeer-winkel.eu

Hardenberg ± 4000m²
Almelo ± 900m²

Ook voor onderhoud en schadeherstel aan uw caravan of camper kunt u terecht bij Kampeer & Outdoor Reiling Hardenberg.
 Kijk voor de actuele **aanbiedingen** op www.kampeerenoutdoorreiling.nl

Hardenberg:
 • In- en verkoop caravans
 • Caravanonderdelen
 • Verhuur caravans
 • Kampeer artikelen
 • Outdoor artikelen
 • Kleding
 • Wandelschoenen

Winkel / Caravans / Verhuur / Werkplaats
 Hardenberg
 Loswal 2
 7772 TT
 T 0523 260398

Winkel
 Almelo
 Hospitaalweg 4
 7607 TV
 T 0546 815647

De grootste kampeerwinkel van Overijssel!

Pearle Opticiens Hardenberg
 Fortuinstraat 3a
 Tel. (0523) 27 16 10

BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
 MARKT 23 7772 AE HARDENBERG T 0523-261 392

SERVICE- EN TANKCENTER DE GROOT
 MET EEN GEHEEL VERNIEUWDE SHOP HET JAAR 2011 IN!

BRUCHTERWEG 99
7772 BK HARDENBERG
TEL.: 0523-261589

JUMPER
de diersuper

OVERWEG JUMPER HARDENBERG
www.overweghardenberg.nl
 Hessenweg 17 | 7771 CH | Hardenberg | T.0523-261684

Kurk en Fineervloeren | Behang | Houten vloeren
 Kamerbreed Tapijt | Meubelstoffering | Laminaat
 Gordijnen en Raamdecoratie | Interieuradvies
 Karpotten | Vinyl en Marmoleum

voor de totale woonbeleving...

Gramsbergerweg 62 Hardenberg
 Tel: 0523 - 261 234
www.woonwinkelramaker.nl
 info@woonwinkelramaker.nl

Wij staan voor u klaar!

Verzekeringen Hypotheken Employment Benefits
 Makelaardij Pensioenen Bankzaken

vrieling.nl

T W E E W I E L E R S
 MOLENPLEIN 4
 HARDENBERG
 TEL. (0523) 26 20 54

Voorwoord

Deze Hommel verschijnt in het vroege voorjaar, altijd een nieuwe start voor de natuur, alles ziet er weer anders en fris uit.

Ook ons bestuur zal er voor een deel anders uit zien na onze ledenvergadering op 27 maart.

Het bestuur zal een kandidaat voordragen voor de huidige vacature en tevens hoop ik dat het, voorzitterschap ingevuld kan worden door een opvolger.

Op moment van schrijven is dat nog niet helemaal duidelijk, maar één van onze leden denkt er over na.

Zoals ik de vorige keer al heb vermeld zal ik na twee termijnen in het bestuur, waarvan één termijn als voorzitter, plaats maken voor een opvolger.

Dit voorwoord vraagt dus om een terugblik op mijn voorzitterschap.

Persoonlijk kan ik een aantal hoogtepunten opnoemen, o.a. de avond met Ruben Smit.

Deze avond was qua opkomst en reacties een groot succes, waar duidelijk werd dat bij een goed programma de leden graag naar een activiteit komen.

Persoonlijk had ik bij aantreden als doelstelling om de vereniging breder toegankelijk te maken dan alleen voor leden. Als gevolg van het persoonlijk benaderen van leden en van nieuwe leden is dat deels gelukt.

Het IVN als vereniging voor inwoners van onze regio, ook voor inwoners die als gevolg van een beperking minder toegang hebben tot onze reguliere activiteiten: het vitamine G-project voorziet in een behoefte en is vanaf het begin een succes.

Wat zeker genoemd moet worden is de De Hommel nieuwe stijl, een eigentijds magazine dat i.c.m. de website en facebook de verbinding maakt met de leden.

Ik wil u van harte uitnodigen op onze ledenvergadering 27 maart, de gelegenheid om met uw bestuur van gedachten te wisselen, ook is er deze avond een lezing van Livia Leysen over bijen.

Uiteraard blijf ik betrokken bij de vereniging en kom ik u tegen op één van de activiteiten.

Aart Bentsink,
Voorzitter IVN afdeling Hardenberg / Gramsbergen

Colofon

De Hommel

Afdelingsblad van de IVNafdeling Hardenberg/Gramsbergen.

23ste Jaargang,
Wintereditie

Contactadres Secretariaat:

Anerveenseweg 25, 7788 AG Anerveen.
E-mail: secretariaat@ivnhardenberg.nl

Redactieadres:

Markfluwerhof 2, 7694 DA Kloosterhaar.
E-mail: dehommel@ivnhardenberg.nl

Hoofredactie en lay-out:

Cock Slootweg, Baukje Reitsma.

Aan de uitgave werkten mee:

Jacqueline Slootweg, John Roeden, Aart Bentsink, Julian Overweg, Baukje Reitsma, Henk van Duuren, Ineke Rood-Opzitter, Marinus Oogjes, Peter Fleurke, Tienes Bouwman, Henny Arendshorst..

Lambert Zandman, Loeki v.d Schoor, eindredactie.

Fotografie:

Fotografen IVN afdeling Hardenberg/Gramsbergen.

Drukker:

Editoo B.V. te Arnhem.

Inhoudsopgave

3	Voorwoord
4 t/m 7	Afdelingsnieuws
8 t/m 18	Agenda en Jaarverslag
19 t/m 22	Natuurnieuws

Voorpagina

De foto op de voorpagina is gemaakt door

Bert Jonkhans

Afdelingsnieuws

Excursie 28-12-2017

Floron, natuurorganisatie voor het behoud van wilde flora in Nederland organiseerde voor de vierde keer dit jaar de Eindejaars Plantenjacht in een ogenschijnlijk onmogelijke periode, midden in de winter.

Daar had Peter Fleurke wel ogen naar en hij vroeg de leden van de wilde plantenwerkgroep om mee te gaan op donderdag 28 december.

Uiteindelijk waren we met zijn tweeën en reuze benieuwd wat we zouden aantreffen. Peter met zijn fototoestel en ik met flora, pen en papier in de aanslag. Het was wel ontzettend koud.

We begonnen bij De Koppel.

Daar zagen we bloeiend. Straatgras, Reukloze- en Echte kamille, het Gewone reigersbek, het Klein kruiskruid, een. Paardenbloem, Canadese fijnstraal en Madeliefjes.

Best veel. Maar dat werd ook verwacht door Floron. Soorten die bij uitblijven van serieuze nachtvorst de bloei nog wat weten te rekken of soorten die het hele jaar door bloeien. En als het meezit, beginnen dan voorjaarsbloeiers al te bloeien op zonnige en beschutte plekken.

Nou, dat zagen we nu ook en wel op weg naar het Volkstuincomplex langs het fietspad in de Norden: een flinke pol bloeiend Fluitenkruid.

Op het Volkstuincomplex op de verwilderde stukken, die al jaren niet in gebruik zijn, bloeiden blauwe Tuinviooltjes, Tuinwolfsmelk, Paarse dovenetel, Vogelmuur, Duizendblad, Goudsbloemen en Ganzenbloem.

Langs het spoor op weg naar huis zag Peter nog Rode klaver en Kroppaar in bloei.

Gaan we in 2018 zeker weer doen.

Tekst en foto's: Janny Leenheer

Oproep van de Plantenwerkgroep

Op donderdag 5 april gaat de Plantenwerkgroep weer van start.

We gaan het komende seizoen inventarisaties doen in het Vechtpark. Van de Asjeskampbrug tot aan de Zwieseborg. Op 5 april beginnen we in de Koppeltuinen. Aanvang 13:30 uur. We hebben een rooster gemaakt om donderdagmiddag om de 14 dagen op stap te gaan. Daarnaast willen we een paar leuke floristische uitstapjes elders gaan doen.

Wanneer er mensen zijn die graag met ons mee willen doen, maar die alleen in de avonduren kunnen, wilt u dat dan mij berichten? We kunnen dan eventueel ook enige avonden inplannen.

Wilt u genieten van alles wat groeit en bloeit in het Vechtpark en uw kennis van de flora in het Vechtdal vergroten? Doe dan met ons mee. Van harte welkom!

Namens de Plantenwerkgroep,

Tekst: Peter Fleurke, coördinator Plantenwerkgroep
email: p.fleurke@hetnet.nl
tel: 06-30102529

Nieuwe Werkgroep

Binnen onze vereniging hebben wij vast veel mensen die veel over dieren en of planten weten, maar weten wij ook waarom ze daar zijn of juist niet zijn? Zouden wij dit ook kunnen achterhalen en sterker nog: gaan wij dit in de toekomst ook veranderen?

Dit zijn een aantal vragen waar ik zo geen antwoord op heb. Wij kunnen echter wel met ons allen proberen te onderzoeken en samen te voegen wat wij al weten.

Er zijn namelijk veel werkgroepen binnen onze vereniging die hun eigen gegevens verzamelen.

Verder zijn er buiten onze vereniging andere verenigingen die vanuit een andere ingangshoek ook veel gegevens over "parels" in het Vechtdal verzamelen.

Het lijkt mij daarom erg leuk en leerzaam om te inventariseren wat er allemaal al bekend is, waardoor wij een soort gebiedsbeschrijving/landschapsbiografie(tje) kunnen samenstellen over deze "parels". In deze gebieden zullen er ook onderwerpen zijn die nog nooit onderzocht zijn. Te meer omdat ik hierbij denk aan alle landschapsvormende factoren in de meest brede zin.

In dit geval zou het leuk zijn als er ook mensen zijn die zich op de ontbrekende delen zouden willen storten, om dit te onderzoeken.

In verband met het bovenstaande vraag ik jullie om deel te nemen aan een nieuwe werkgroep die ik de "Landschapsbeschrijvings(biografie) werkgroep" zou willen noemen.

Mijn naam is trouwens Tienes Bouwman en ik verwacht ergens in deze Hommel ook verder uitgelicht te worden in het interview.

Mijn telefoonnummers is: 0631316666 en mijn e-mail adres is: tieniesbouwman@live.nl

Vogelwerkgroep

Koude periode

Toen werd het toch nog winter in de maand februari. Een deel van de vogels uit West-Europa vliegt naar Afrika om te overwinteren.

Julian Overweg en Sylvia de Vries dachten daarom: 'wij vliegen ze achterna', naar Gambia.

Voor veel vogelaars is het gebied in Gambia een belevenis. De diehards van de vogelwerkgroep echter gingen op een vrijdag de polder bij Nijkerk in om de kleumende water- en wintervogels te spotten.

Energie

Vogels gebruiken het hele jaar veel energie.

In de koude wintermaanden om zich op temperatuur te houden.

Voor de kleine vogels, die in een koude nacht soms 10% verliezen van hun gewicht, is een extra energiebron belangrijk. Bijvoeren van de vogels in de tuin kan heel nuttig zijn. Ook open water is belangrijk.

De Ijsvogel

Deze mooie blauwe 'schicht', veel waargenomen in het Vechtpark in Hardenberg, kreeg het moeilijk in februari.

Ron Goosselink startte een reddingsplan. Dus gingen stoere mannen 'wakken hakken'.

Overdag en soms bij nacht en ontij werd op enkele plaatsen in de Radewijkerbeek, waar de Ijsvogels zich ophielden, een wak gemaakt en ijsvrij gehouden.

Het hielp, een wak was ijsvrij gemaakt en hup daar kwam het Ijsvogeltje jagen op visjes.

Dankbaar werk dus.

Toch werden hier en daar dode vogels gevonden, deze hadden het niet gered. Dat is ook natuur.

Bij de Zwieseborg werden op een gegeven moment ruim dertig Zilverreigers gespot.

De watervogels zaten vaak gezamenlijk in de open windwakken in de Vecht.

Dank aan de heren Ron Goosselink, Bert Jonkhans en Bert Stegeman voor het ijzige werk, ook namens de winter-en watervogels, en in het bijzonder de Ijsvogel.

Vogels spotten

De dames van de vogelwerkgroep hebben het initiatief genomen om in het voorjaar regelmatig op pad te gaan in de gemeente om vogels te spotten.

De heren gaan vaak op pad om de mooiste plaatjes te maken van hun waarnemingen.

Alles is te volgen op de facebook pagina Natuur in Hardenberg en op waarneming.nl

Het onderstaande gedicht werd ingezonden door Janny Leenheer.

Ik heb niet beetgekregen vanavond,
maar een zeldzame ontroering breng ik mee naar huis.

Terwijl ik mijn hengel voor mij uit hield,
is er een ijsvogeltje op nêergestrekten.

't Is het prachtigste vogeltje dat we hebben.

Het scheen een grote glanzend-blauwe bloem
aan het eind van een lange twijg.

Ik hield de adem in, trots voor een boom gehouden
te worden door een ijsvogeltje.

Ik ben er zeker van,

dat het niet weggevlucht is uit angst,

maar dat het eenvoudig zich verbeeld heeft
te vliegen van tak naar tak.

Van Jules Renard, vertaald door C. Schatten.

Tekst: Baukje Reitsma, lid Vogelwerkgroep

Foto: Bert Jonkhans, lid Vogelwerkgroep

De Ijsvogel laat zich soms mooi fotograferen, met een visje in de snavel

IVNers stellen zich voor

Vandaag ga ik op bezoek bij Tienes Bouwman. Het heeft gevoren en een flauw zonnetje zorgt ervoor dat we buiten een paar foto's kunnen maken. De kippen kakelen druk bij ons wandelingetje door de tuin. Fruitboompjes, moestuin en nog heel veel plannen voor de toekomst, want ze wonen hier nog niet zolang. Binnen worden we begroet door de hondjes en het is er lekker warm. Tienes zet thee en begint te vertellen. Hij is geboren op 3 september 1966 in Drogteropslagen. Thuis hadden ze een boerderijtje met wat kleinvee. Tienes is de jongste en heeft een broer en een zus. Opa woonde bij hen in en was heel belangrijk, want hij kon veel verhalen vertellen over de natuur en sprong bij waar dat nodig was. Moeder vond het heel belangrijk dat ze naar school gingen om zo later hun brood te kunnen verdienen. Tienes kon goed leren en ging graag naar school, hierdoor ging hij van alles uitproberen. Na de Mavo/Havo ging Tienes verschillende studies en opleidingen volgen. Omdat ze dichtbij het Reestdal woonden waren ze veel buiten en kreeg Tienes de natuur op een presenteerblaadje. Hutten bouwen, slingeren tussen de sparrenbomen en veel struinen in het gevarieerde Drentse landschap heeft Tienes zijn verdere leven bepaald. Hij heeft een heerlijke onbezorgde jeugd gehad. Al 22 jaar is Tienes met Bianca getrouwd en ze hebben samen een dochter van 12 jaar die ook besmet is met het natuurvirus. Regelmatig trekken ze er opuit en ontdekken steeds weer iets nieuws. Sinds enkele jaren is Tienes lid van het I.V.N. en doet momenteel de natuurgidsencursus in Dwingelderveld, waarbij hij ook een gebied moet monitoren. Hij heeft al eerder cursussen gevolgd om te mogen gidsen in o.a. het Flevo-landschap en Landschap Overijssel. Tienes zijn grootste hobby is de natuur en zijn vrije tijd gaat dan ook op in het ontdekken van natuurhistorie, ecologie en stenenonderzoek. Ook het gidsen van groepen of toeristen is een prettig onderdeel van het buiten zijn. Enkele gebieden zijn, Collendoorn, De Wheem en het Drents Landschap. De Beerze Bulten is een heerlijke omgeving om de gasten wat kennis bij te brengen hoe de natuur in elkaar zit. Er zijn ook nog drie excursies ingepland waar Tienes gaat gidsen o.a. tijdens het Vechtival. Ik kijk hem eens aan, zo over mijn schrijfblok heen en vraag of hij nog tijd over heeft voor zijn dagelijkse bezigheden. Hij begint te lachen. Tienes is namelijk goed in plannen, want hij doet nog veel meer. Vooral bijleren en met de kennis die je al hebt proberen zo goed mogelijk je verhaal door te vertellen aan andere natuur liefhebbers. Tienes zou ook best willen dat er een cursus zou komen voor de enthousiaste leden in het veld, met een eindopdracht. Heel even opper ik een fietsexcursie maar dat zal bij de start al mis gaan vanwege de verschillende soorten fietsen.

Ooit zijn ze in Europa op vakantie geweest, veel wandelen in de prachtige natuur en ze hebben veel gezien, o.a. in Duitsland, Griekenland en Frankrijk. Tienes heeft zelfs een grote volkstuin gehad, maar dat gaat echt niet meer. Omdat Tienes het leuk vindt geeft hij ook lezingen. Tienes is een duizendpoot want hij is zelfs vrijwillige schaapherder op de Lemelerberg. Zo tussen de schapen lopen is toch weer heel iets anders dan een groep toeristen gidsen. Het is bewonderenswaardig hoe deze man vanaf zijn geboorte zich inzet voor de natuur, het zelf leren en kennis vergaren om er voor de volle 100 procent te gaan. Het allerbelangrijkste is natuurlijk om gezond te blijven anders hou je dit niet vol, maar ook het thuisfront moet achter je staan en gelukkig vertelt Tienes dat het altijd in goed overleg gebeurt wanneer hij weer op pad gaat. Natuurlijk vraag ik aan Tienes of hij nog wat te wensen heeft. Hij vertelt dat hij graag het Noorderlicht zou willen zien, maar of dat ooit gaat gebeuren weet hij niet. Tienes zit vol plannen en dromen voor de toekomst, hij vertelt dat zijn moeder van 88 jaar nog steeds op haar boerderijtje woont. Ze doet nog alles zelf, de tuin en ze rijdt met haar auto door de natuur of zomaar ergens heen om iemand te helpen. Ervoor gaan, dat zit ook in Tienes. We kijken nog even naar het sinaasappelboompje dat vanwege de kou in de bijkeuken staat. Die moet nog even wachten op het voorjaar. Even later ga ik de kou weer in, maar het doet je goed om zulke enthousiaste mensen te ontmoeten.

*Jacqueline Slootweg
Tekstschrijver afdelingsblad De Hommel*

Buitengroetjes

Overwinteren

Het is een nare winter, veel schommelingen in temperatuur en neerslag. De kale bomen met hun fraaie contouren steken treurig af tegen de dreigende luchten. Stortbuien, sneeuw en storm wisselen elkaar af. De landerijen staan vol met water en twee zwanen zoeken naar voedsel in het natte land. Een boswandeling stellen we uit, blubber en vallende takken zijn geen pretje. Gelukkig, het weer slaat om en de zon zorgt voor een paar koude-, maar droge dagen. Onherkenbaar door de warme kleding fietsen we richting Beerze. Langs het kanaal is het een drukte van belang. Waterhoentjes en zwemeenden verzamelen zich op en langs de waterkant. Echtpaar smient is al een tijdje aan het overwinteren tussen de andere watergasten en zijn onafscheidelijk. We willen hem niet voortrekken maar het mannetje is erg knap met zijn roodbruine kop. Overmoedig als we waren besluiten we een kortere route terug te nemen want de koude wind is al dagen een spelbreker. Onderweg is er veel te zien en te horen. De vogels zijn zich al aan het voorbereiden op het voorjaar en krijgen een schorre stem van het zingen. We zien zilverreigers en heel veel ganzen. Zwermen kraaien hebben overleg in de lucht. Een aalscholver zit op een lantarenpaal, met de fiets maken we daarom een ruime bocht want de weg ligt bezaait met zijn uitwerpselen. Veel dieren hebben het moeilijk in de winter. Zoals het geitentrio verderop. Ze waren met z'n vieren, maar het bokje is gevlucht over de weg en sindsdien spoorloos. Ik snap hem want ze hebben een slecht leven. Eind vorig jaar is er een paardje bijgezet. Zonder eten, beschutting grazen ze een veldje kaal waar niets meer groeit. Dus gooien we niet alles in de groenbak maar breng ik regelmatig groenafval die kant op. Gelukkig zorgt nu ook een buurvrouw naast het uitgehongerde clubje voor hooi en koopt wortelen. Ook zij maakt zich grote zorgen om dit dierenleed. Wat hebben onze tuinvogels het dan toch goed, er wordt wat afgekibbeld om de lekkernijen. Iedere dag komt de bonte specht, boomklever en vier merels en dan natuurlijk de mussen en de vele kool- en pimpelmezen. Wanneer de sneeuw weer begint te vallen lijkt het wel een sprookje buiten, maar schijn bedriegt, het is een strijd om te overleven daarbuiten. Het duurt niet lang meer, we gaan de goede kant weer op. Het voorjaar komt eraan, één van de mooiste seizoenen. Dan komt er gelukkig een eind aan het overwinteren.

Tekst: Jacqueline Slootweg

Foto: Magrietha Beltman

Het lege strand

Daar is de zee, het lege strand
Koud is het water en de golven
Zilvermeeuwen wachten in een lange rij
De noordenwind raast over het zilte zand
Schelpen zijn onder een dikke laag korrels bedolven
Het voorjaar nadert en keert het tij

Jacqueline Slootweg

Welkom

Onze nieuwe IVN-leden:

Jorian Kats, Bergentheim
Ina van Zandwijk, De Krim
Fam. Bouma, Schuinesloot
Dhr. Jonkhans, Hardenberg
Dhr. en Mvr. Scherpbier, Itterbeck, Duitsland
Dhr. Benjamins, Collendoorn
Sonja Wolters, Hardenberg
Fam. Karkdijk, Gramsbergen
Dhr. Spijkerman, Hardenberg

Agenda

DINSDAG 27 MAART is de LEDENVERGADERING

Zaterdag 24 maart

Natuurwandeling i.s.m. IVN Den Ham/Vroomshoop

Zaterdag 21 april

Stinzenflora

Donderdag 10 mei

Dauwtrappen op het landgoed De Groote Scheere

Zaterdag 12 mei

Presentatie van het adoptieterrein door Jacobien Dijkstra, gids in opleiding

Zaterdag 17 mei

Presentatie van het adoptieterrein door Tienes Bouwman, gids in opleiding

Zondag 27 mei

Dagexcursie naar het Reestdal

ZATERDAG 2 JUNI is het VECHTIVAL

Agenda algemene ledenvergadering

Beste collega IVN-ers,

Op dinsdag 27 maart 2018 a.s houden wij onze algemene ledenvergadering

Aanvang: 20.00 uur

Plaats: De Koppel, te Hardenberg

1: Opening

2: Vaststellen agenda

3: Verslag ledenvergadering 21 maart 2017

Het verslag van de vorige vergadering en de agenda liggen voor u klaar vanaf 19.30 uur.

4: Jaarverslag

Het jaarverslag is opgenomen in de wintereditie van De Hommel.

Ook is het te downloaden vanaf de website.

5: Financieel verslag en begroting

Het financiële verslag wordt besproken en wordt getoond vis de beamer.

6: Verslag kascommissie

7: Benoeming nieuwe kascontrolecommissie

De kascommissie bestond dit jaar uit Dick de Waard en Rutger Bremer.

Dick de Waard is aftredend.

8: Werkplan/beleidsplan/De Hommel

Het werkplan/beleidsplan is geschreven voor de jaren 2017 - 2020.

Graag vernemen wij uw reacties op het een en ander.

9: Activiteiten in onze vereniging

Een jaarprogramma kunt u alsnog krijgen. Graag vernemen wij of alles naar wens is verlopen, of er nog zaken beter geregeld kunnen worden, of u nog meer informatie van het bestuur wilt ontvangen, kortom graag uw wensen!!!

10: Bestuursverkiezing

Volgens het rooster zijn in 2018 aftredend: **Aart Bentsink en Baukje Reitsma.**

Aart Bentsink, in functie als voorzitter, is **niet herkeisbaar.**

Baukje Reitsma wil nog wel doorgaan, maar met minimale activiteit binnen het bestuur (notulist).

Het bestuur heeft drie personen - Jacobien Dijkstra en Julian Overweg en Jaap Muilwijk - bereid gevonden bestuurszaken op zich te willen nemen.

De leden kunnen tegenkandidaten voordragen. De voordracht door tenminste vijf leden dient schriftelijk, voor aanvang van de vergadering, bij het bestuur ingediend.

Het bestuur draagt voor de vacature als voorsitter voor: **Jacobien Dijkstra.**

De leden kunnen ook een voordracht doen voor deze vacature. De voordracht door tenminste vijf leden dient schriftelijk, voor aanvang van de vergadering, bij het bestuur ingediend.

11: Rondvraag

12: Sluiting

Na de pauze:

Livia Leysen zal een korte presentatie houden over de bijen.

Tienes Bouwman zal iets vertellen over het opzetten van een nieuwe werkgroep.

Wij verheugen ons op uw komst en hopen op een goede opkomst met veel inbreng van onze leden. **Napraten kan onder het genot van een hapje en drankje.**

Met vriendelijke groet,

Het bestuur

Het secretariaat

De visie van onze IVN-afdeling is opgesteld in het Bestuursplan 2016 – 2020.

In het verslagjaar is het bestuur 8 keer bijeengekomen. Eén keer heeft het bestuur met de coördinatoren/contactpersonen van de werkgroepen en de natuurgidsen vergaderd. Verder heeft het dagelijks bestuur via e-mail regelmatig contact. Het consulentenschap NME van het IVN wordt door het NMO uitgevoerd in de persoon Peter Adema. Hij zal de contacten met de afdelingen in Overijssel onderhouden.

Op vrijdag 30 juni werd er een Natuursymposium georganiseerd door NMO.

Met het natuur(veld)symposium wil NMO de groene en duurzame vrijwilligers bedanken voor hun inzet om te werken aan een mooi en duurzaam Overijssel.

Actieve IVN-ers

Gelukkig zijn er in 2017 weer meerdere IVN-ers actief geworden binnen onze afdeling

Tienes Bouwman en Jacobien Dijkstra volgen de natuurgidsen opleiding van het IVN in Hoogeveen/Zuidwolde.

De leden van de werkgroepen blijven onverminderd actief en zetten zich in om de biodiversiteit in onze gemeente op de kaart te zetten en te behouden.

Besluiten

De opleiding voor natuurgids blijft een belangrijk onderwerp voor het bestuur. Onze gidsen komen op leeftijd en er is noodzaak om 'jong en vernieuwend bloed' in de groep te krijgen. Enkele gidsen hebben te kennen gegeven niet meer te willen gidsen gezien hun leeftijd en gezondheid. De opzet tot verjonging van onze afdeling lijkt te slagen, er hebben zich meerdere jongere leden aangemeld. Hopelijk kunnen en/of willen ze actief worden binnen onze vereniging.

Het bestuur probeert de contacten met de sponsors goed te houden en zal de leden stimuleren hun aankopen bij de adverteerders in De Hommel te doen.

Samen met de redactie van ons afdelingsblad De Hommel is het besluit genomen om met Editoo - een online programma waarin organisaties hun magazine kunnen maken - ons afdelingsblad De Hommel te maken. In 2017 verscheen het blad vier keer, in kleur met bijdrages en mooie foto's van diverse leden.

Ook probeert het bestuur de samenwerking met andere IVN-afdelingen en groene organisaties te bevorderen.

Natuuractiviteiten

Leuke uitjes en activiteiten in 2017 waren;

De werkgroep landschapsonderhoud ging naar het Ir. Wouda-stoomgemaal in Lemmer en de Sonnemafabriek in Bolsward.

Er werd een dagexcursie georganiseerd naar de bronnen van de Vecht in Duitsland.

De ledencontactavond werd gehouden in het vernieuwde gebouw De Steenuil in het gemeentebos. De nachtvlinderwerkgroep presenteerde zich, de lakens en lampen werden neergezet en de vlinders konden snoepen van 'smeer' op de bomen en de leden kregen hapjes en drankjes.

De lezingen werden goed bezocht.

De algemene ledenvergadering kende helaas een wat mindere opkomst van de leden.

Het boek "De kampioenen van de Nederlandse natuur" van John Roeden en Ron Goosselink werd goed verkocht en de opbrengst is naar het Vitamine Groen project gegaan. Van deze opbrengst is de riksja-fiets aangeschaft (met subsidie). Dit plan gaat uit van de fietsersbond, genaamd "Fietsen alle jaren". Met andere woorden: mensen, vooral ouderen en mensen met een beperking, zo lang mogelijk het gevoel laten houden van fietsen, de wind door de haren voelen. Er is een trainingsdag georganiseerd om de bestuurders te leren fietsen met de riksja. In onze afdeling is de fiets genoemd 'de Groene Koets'. John Roeden is benoemd tot 'riks'-chef'.

Het ledenbestand

De nieuw aangemelde leden krijgen een welkom pakket van Janny Leenheer, zij beheert de ledenadministratie.

Het jaar 2017 werd afgesloten met:

278 leden en 69 huisgenoten

17 jeugdleden

26 donateurs

Het secretariaat

Baukje Reitsma

Werkgroep Excursies

In 2017 waren er 20 IVN evenementen voor volwassenen, en werden door IVN-gidsen regelmatig binnen- en buitenexcursies verzorgd voor de jeugd in De Koppel. Het thema van 2017 was de Vecht. De opkomst bleek, zoals ieder jaar, nogal onvoorspelbaar en onderhevig aan het weer en het al dan niet plaatsnemen van de evenementen in de lokale bladen. Toch is er (door de jaren heen) een constante: er komen soms tussen de 5 en 10 mensen, meestal tussen de 10 en 15 mensen en er zijn incidenteel uitschieters tot boven de 20 en 30 mensen. Zeven keer presenteerden werkgroepen zich: de WG duurzaamheid (2 maal), de WG padden en amfibieën, de WG nestkasten, de WG planten, de WG nachtvlinders, de WG landschapsonderhoud en de WG paddenstoelen. Er waren lezingen over natuurfotografie in februari en december en over libellen in mei, respectievelijk gegeven door Coby Koops, Ron Goosselink en Evert Ruiter. Yojo (pseudoniem voor Yolande en John) organiseerden een natuurwandeling en picknick naar de bronnen en de loop van de Vecht in Duitsland. We gaven onze medewerking aan het Vechtfestival en traptten dauw op Hemelvaartsdag. Een absoluut novum was de visexcursie met de enthousiaste medewerking van Mark Groen en Renée Alfring. Het gaat goed met de Vecht, gezien de visstand! Het gaat goed met het IVN, gezien het ledenbestand!

John Roeden, coördinator
Foto's: John Roeden

Zeer natte maar leuke visexcursie

Werkgroep Duurzaamheid

Leden 2017: John Roeden, Peter Fleurke, Lydia de Waard, Theo Harnischmacher en Miriam Gerrits.

Het afgelopen jaar kwam de werkgroep vier maal bijeen voor het reguliere overleg. Daarnaast waren er nog drie bijeenkomsten ter voorbereiding van de excursies.

In het voorjaar werd een kringloopexcursie georganiseerd. Deze ging vanaf De Koppel door het Vechtpark. Diverse kringlopen in de natuur en het ontbreken van kringlopen in onze maatschappij kwamen aan bod. Misschien was het wel wat veel informatie voor een gure dag. Al doende leert men. Voor de wandeling werden een aantal kaarten ontwikkeld, die door elke gids bij elke excursie inzetbaar kunnen zijn. In het najaar was er een waterwandeling waarbij geschiedenis van de Vecht, waterkwaliteit, watervogels en waterkringlopen uitdaagden tot nadenken. Ook hiervoor worden kaarten ontwikkeld.

Op de Dag van de Duurzaamheid werd er een lezing georganiseerd in De Koppel. Daan Hartgers was de spreker, het onderwerp was Duurzaam (ver)bouwen.

Naast deze activiteiten kwamen er 'Kicks voor niks' op de website en werd het aantal artikelen onder het kopje 'Eye-openers' aangevuld. Lydia de Waard heeft veel achtergrondonderzoek gedaan voor deze artikelen. Daarnaast vind je er een aantal tips voor gidsen over het leggen van verbanden naar duurzaamheid tijdens excursies.

Miriam Gerrits, coördinator

Ware liefde, een ijsje delen na een mooie dagexcursie langs Die Vechte

Werkgroep Landschapsonderhoud

De Werkgroep Landschapsonderhoud is in 2017 weer lekker actief geweest. Hierbij een overzicht van de vrijwilligersuren die we aan de verschillende objecten in 2017 hebben besteed.

Boswachterij Hardenberg	147 uur Vipera project,
Collendoorn bos/heide	198 uur bos dunnen, heide plaggen
Bos Diffelen	483 uur bestrijden Amerikaanse vogelkers
Garsteneiland	147 uur onderhoud eiland
Gemeentebos	714 uur rooien van Amerikaanse eik en -vogelkers
Knotwilgen Vechtpark	36 uur knotten
Nieuwe Veen	153 uur bosonderhoud; zieke essen verwijderen
Paddenscherm	18 uur reparatie scherm
Ronde	12 uur schoon opleveren aan de gemeente
Steenuil	1473 uur verwerken hout
Verbouwing Steenuil	102 uur opknappen gebouw
TOTAAL	3483 uur

Vipera project

Dit project is vernoemd naar de adder, Vipera berus. SBB heeft door het kappen van bos en het (deels) plaggen van de oude bosbodem nieuwe kansen gecreëerd voor heidevegetaties. De heidegebiedjes zijn vergroot en onderling met elkaar verbonden. Hierdoor kunnen adders die in geïsoleerd liggende terreintjes leven, naar andere terreinen trekken waardoor uitwisseling plaatsvindt en de genetische variatie binnen de populatie wordt vergroot en daarmee de levensvatbaarheid. Door opslag te verwijderen uit heidevelden houdt de werkgroep het oude cultuurlandschap, nl. de heidevelden met de daarbij behorende kenmerkende vegetatie zoals de klokjesgentiaan, zonnedauw en wolfsklauw in stand.

Bestrijden Amerikaanse vogelkers

Ook wel bospest genoemd. De Amerikaanse vogelkers is een zgn. exoot, een plant die hier van nature niet voorkomt maar afkomstig is uit Noord-Amerika. Deze boom werd vanaf de jaren twintig van de vorige eeuw aangeplant als 'vulhout' in naalduutaanplantingen. De Amerikaanse vogelkers zou de humus verbeteren en door de schaduwwerking de dennen tot hoogtegroei dwingen. Begin jaren vijftig viel het Staatsbosbeheer echter op, dat de Amerikaanse vogelkers plaagvorming vertoonde: waar de struik was aangeplant zaaide hij zich al te voorspoedig uit. Wanneer de werkgroep Landschapsonderhoud de bospest niet zou bestrijden, dan zou deze soort zich enorm uitbreiden en inlandse soorten zoals eik, beuk, berk, lijsterbes, vuilboom, krent en dergelijke verdringen. De Amerikaanse vogelkers wordt afhankelijk van de grootte omgezaagd, afgeknipt of met wortel en al uitgetrokken.

Vrijwilliger van het jaar 2017

De groep vrijwillig landschapsonderhoud van het IVN in Hardenberg sloot het jaar 2017 af in het clublokaal De Steenuil. De 22 aanwezigen genoten van een hapje en een drankje tijdens de terugblik. Herman Hijink werd gekozen tot de vrijwilliger van het jaar.

Peter Fleurke, lid werkgroep
Foto's: archief werkgroep

Heideveld schonen

Prunussen rooien

Werkgroep Marktkraam

De werkgroep “marktkraam” is in december 2016 samengesteld. De werkgroep bestaat uit zes leden. Het doel van de werkgroep is om tijdens evenementen uit te dragen waar het IVN voor staat, zoals natuureducatie, natuurbeleving en duurzaamheid. Verder trachten wij leden te werven en door verkoop van folders enige inkomsten te verwerven. Ook het “Vitamine G(roen) project ” dient onder de aandacht van het publiek te worden gebracht. De werkgroep heeft geen eigen kraam. Een kraam kan meestal worden gehuurd. De werkgroep heeft in 2017 op vier evenementen gestaan.

1e Met een geïmproviseerde kraam hebben we in april deelgenomen aan “Hardenberg natuurlijk” bij de Oldemeijer. Wij stonden naast de tent van De Koppel, tegenover een trailer die oorverdovende herrie maakte. Dit evenement wordt goed bezocht, vanwege indrukwekkend materieel van brandweer en bosbouwers. Voor een simpel kraampje met een boodschap die lang niet bij iedereen aanslaat is echter weinig aandacht. Wij hebben dan ook besloten aan dit evenement niet meer deel te nemen.

2e In mei stonden we met een gehuurde kraam op de “Zwieseborgfair”. Er was weinig publiek en de aandacht van het publiek ging voornamelijk uit naar commerciële kraampjes. Ook deelname aan dit evenement achten wij niet zinvol.

3e In juni namen we deel aan “Vechtival”. Dit evenement wordt door De Koppel georganiseerd. Voor de IVN--kraam is dit het meest passende evenement, omdat het publiek veelal komt vanuit interesse in de natuur.

4e Ook aan de “Oogstdag” in augustus hebben we deelgenomen met een gehuurde kraam. Dit evenement trekt heel veel publiek, maar de interesse van het publiek gaat voornamelijk uit naar commerciële kramen. Aan dit evenement zullen we ook niet meer deelnemen.

Gezien het voorgaande heeft de werkgroep besloten om in 2018 alleen nog deel te nemen aan “Vechtival”. Op incidenteel verzoek van organisaties om deel te nemen met een kraam van het IVN zal de werkgroep in overweging nemen of deelname IVN-waardig is.

Ineke Rood-Opzitter, coördinator

Het Eikenuiltje, foto Julian Overweg

De Ligusterpijlstaart en de Vlekdaguil

Werkgroep Nachtvinders

De werkgroep heeft 9 leden. De coördinator is Rutger Bremer. Enkele personen zijn erg actief in de eigen tuinen in de nachtelijke uurtjes op zoek naar de vlindertjes.

Inventarisaties

Op 30 juni 2017 heeft de werkgroep met enkele experts en nachtvlindersaars uit Deventer in een natuurterrein in Beerze geïnventariseerd. Ondanks het miezerige regenachtige weer zagen we best veel vlinders.

Tijdens de ledencontactavond, 25 augustus 2017, hebben we met licht/lakens en smeer nachtvlinders geïnventariseerd in het Gemeentebos.

Op 22 september 2017 hebben we nachtvlinders geïnventariseerd in het Bentinckbos.

Facebook

De leden zijn ook actief/lid op facebook van de Nachtvlinderwerkgroep IVN-Hardenberg. Dit lidmaatschap houden we graag uitsluitend voor diegenen die ook daadwerkelijk lid zijn van onze IVN-afdeling én de Nachtvlinderwerkgroep (in overleg met coördinator Rutger Bremer). Daarnaast zijn hier bestuursleden van IVN-Hardenberg actief. Verder is er een groep voor uitwisseling van nachtvlinder-evenementen tussen de volgende nachtvlindergroepen: - Deventer (info: Hans van den Berg) -Hardenberg (info: Rutger Bremer) -Zutphen (info: Hilco Huizing)

Op de site maakt Julian Overweg ‘familiepagina’s’ voor de verschillende soorten vlinders.

Ook staan de inventarisatielijsten op deze facebookpagina. De waarnemingenstartpagina is: <http://ivnhardenberg.waarneming.nl/>

Veel foto's en informatie zijn daar dus terug te vinden.

Baukje Reitsma, lid werkgroep

Foto's: Julian Overweg en Baukje Reitsma

Werkgroep Paddenstoelen

De Werkgroep Paddenstoelen bestaat uit 11 leden, waarvan een wisselend aantal leden deelneemt aan de wekelijkse paddenstoelen-zoekactie in de herfstmaanden.

Geïnteresseerden mogen meelopen en een enkele keer heeft Julian Overweg hiervan gebruik gemaakt.

De coördinatie van de werkgroep was aanvankelijk in handen van Geertje van den Berg.

Vanaf 5 september heeft Gert Diepeveen de coördinatie op zich genomen.

De eerste bijeenkomst van de werkgroep was op 25 april. We hebben toen afspraken gemaakt over zoekgebieden met een bepaalde habitat, zoals: vochtig veen- en heidegebied, droog-, schraal grasland, vochtig grasland, droog bos, jeneverbesbos en het Viperagebied (SBB).

Op de bijeenkomst van 5 september zijn definitieve afspraken gemaakt over de start van het zoeken, de frequentie en de gebieden. De resultaten van het zoeken zijn op lijsten vastgelegd.

Resultaten

Datum	Zoekplaats	Aantal
19.09	natuurgebied Enbertsdijkvenen	onbekend
28.09	Gemeentebos	65
03.10	Beerze	57
12.10	Steile Oever	83
17.10	achter camping "De Vechtstreek"	81
26.10	omgeving grote P "Olde Meijer"	83
31.10	koeland Arriënveld	48
09.11	Viperagebied	62
14.11	naast camping "Klashorst"	77
23.11	Tuin Henk Germers, Schuinesloot	54

De namen van de gevonden paddenstoelen worden door Baukje Reitsma ter plaatse doorgegeven via de iPhone app iObs naar waarneming.nl. Lydia de Waard geeft ze per km-hok door aan de verspreidingsatlas van de NMV/NDFF.

Voor enkele waarnemingen is het noodzakelijk om de gevonden paddenstoelen microscopisch te determineren. Dit wordt door Baukje en Lydia gedaan.

Leuke vondsten

De apothekerswasplaat in het Arriërveld werd weer gevonden na enkele jaren afwezigheid in de Koelanden. Verder werden er altijd grote aantallen van soorten gevonden doordat de weersomstandigheden dit najaar uitstekend waren voor de fructificatie van de schimmels.

Zo werden er veel heideknotszwammen gevonden in het Viperagebied

Ineke Rood-Opzitter en Baukje Reitsma, leden werkgroep

Foto's: Lydia de Waard

De Apothekerswasplaat

De Heideknotszwam in het Viperagebied

Werkgroep Planten

De plantenwerkgroep is, na een aantal jaren een slapend bestaan te hebben gehad, in 2017 weer langzaam wakker geworden.

In totaal is de werkgroep van 1 april tot 28 december, 7 keer naar buiten geweest om planten te determineren.

We zijn in de Koppeltuyn begonnen, verder in het nieuwe natuurgebied De Kelder in Duffelen, de Lange Kampen in Brucht, de begraafplaats Nijenstede in Hardenberg, Het Klimbergbos in Rheezerveen en op 28 december hebben we tenslotte meegedaan aan de Eindejaars Plantenjacht, georganiseerd door Floron.

In april heeft een afvaardiging van de werkgroep een overleg gehad met gemeente Hardenberg over ecologisch bermbeheer.

De werkgroep bestaat uit 9 mensen.

Voor 2018 wil de Plantenwerkgroep wat gestructureerder te werk gaan en zich verder bekwamen in de mooie kunst van het determineren van planten.

Nieuwe leden van harte welkom!

Peter Fleurke, coördinator

Foto: Peter Fleurke

Deze moedige vrouw ging op pad ondanks de vorst!!

In het natuurgebied De Lange Kampen werden ook de plantjes geïnventariseerd.

Werkgroep Amfibieën/reptielen

De voorjaarstrek begon dit jaar ook weer in februari.

De eerste padden werden op 20 februari opgevangen en overgezet naar hun voortplantingswater, een oude vechtarms naast de Rheezerbelten.

Door de dalende temperatuur, 's nachts enkele graden onder nul en overdag enkele graden boven nul, kwamen ze nog wel in kleine groepjes te voorschijn, variërend van 2 tot 6 padden per morgen.

Na 15 maart kwamen ze in grotere aantallen te voorschijn, en dat liep door tot 10 april.

Alle 4 tunnels werden dit jaar ook weer benut. De kleine watersalamander werd dit voorjaar niet waargenomen. De jaren hiervoor waren dat er meestal zo'n 6 exemplaren.

De open tunnels worden minder doorgankelijk door het dichtwaaien door boombladeren en bermzand.

Op 11 mei zijn ze weer schoongemaakt en doorgespoeld in samenwerking met de gemeente en Limitec.

Marinus Oogjes, coördinator

Foto: Ada van der Linden

Werkgroep Vogels

De Hardenbergse avifauna werd in 2017 weer uitgebreid bekeken. Het bewust "scannen" (afzoeken naar afwijkende exemplaren) van groepen vogels die ogenschijnlijk tot dezelfde soort behoren heeft meermaals verrassingen opgeleverd. Zo vond Johan Poffers in januari een dwerggans tussen een groep kolganzen, terwijl Bert Stegeman er maanden later, eind november, eentje aantroef tussen de toendrarietganzen. Ook zijn er kleine rietganzen waargenomen tussen de vele toendrarietganzen; een soort die in ons deel van het land behoorlijk schaars is.

De mannelijke eider is nog steeds present op de Vecht en bij Bruchterveld wordt vanaf november een krooneend gezien. Een grote tafeleend op de Kruserbrinkvijver was even spannend, maar deze droeg helaas een kwekersring; géén "echte" Amerikaanse dwaalgast dus.

Vogelend Overijssel raakte in de ban van een kuifaalscholver die door Jan Plaggenmarsch werd ontdekt. Het is een zeer zeldzame soort in het binnenland, waardoor er vanuit elke hoek van de provincie vogelaars kwamen om deze bijzonderheid met eigen ogen te kunnen aanschouwen.

Rode Wouwen werden opvallend vaak gemeld en ook andere bijzondere roofvogels als zwarte Wouw en zeearend staan op de lijst van 2017 (https://ivnhardenberg.waarneming.nl/soortenlijst_wg_v3.php?g=1&jaar=2017).

Kraanvogel "Baukje", die met de kleine en wilde Zwanen (in de omgeving van haar gelijknamige ontdekker) optrok, kreeg veel aandacht.

In onze gemeente verbleven tijdelijk steltkluten, een grauwe franjepoot en een drieteenstrandloper.

Vijf soorten spechten werden elk meermaals geregistreerd: kleine-, middelste- en grote bonte specht, en zowel de zwarte- als groene.

Meldingen van tijdelijke gasten als dwergmeeuw, flamingo en Noordse kwikstaart zijn goed gedocumenteerd doormiddel van foto's.

Zelf ook meehelpen?

Graag waarnemingen doorgeven via <https://ivnhardenberg.waarneming.nl/> (of <https://waarneming.nl/>; het is dezelfde databank), zodat deze gegevens gebruikt kunnen worden om de natuur beter te beschermen.

In de Facebookgroep "Natuur in Hardenberg" worden elke dag leuke waarnemingen en mooie foto's gedeeld: aanrader!

Julian Overweg, coördinator

Foto's: Mellany Goosselink en Bert Stegeman

Mellany Goosselink maakte deze foto van de Krooneend

Parmantig stappen de Kraanvogel en de Wilde zwaan door het bouwland in de Noord Meene bij Gramsbergen

De Dwerggans

De veel bewonderde Kuifaalscholver

Project Vitamine G

Vitamine G is een verzamelterm voor allerlei natuuractiviteiten die het welzijn van mensen bevorderen. Onderzoek wijst uit dat de fysieke en de psychische gezondheid toeneemt zodra mensen meer in de natuur komen. Natuurcontacten werken als vitaminen. Vitamine Groen. In onze afdeling vallen drie initiatieven onder Vitamine G: de groene visite, excursies voor natuurliefhebbers met een beperking, 'samen fit' en de groene koets.

De Groene visite

Na een succesvol 2016 is ook 2017 een mooi jaar geweest voor de 'Groene visite'.

In 2017 zijn de vrijwilligers, de werkgroep bestaat uit 6 leden, 16 keer uitgenodigd. Wij hebben er bewust voor gekozen om niet de groei in aantal voorop te stellen, maar vooral de kwaliteit. Dit heeft geresulteerd in het feit dat wij door de verschillende huizen meerdere malen zijn uitgenodigd. Er wordt gebruik gemaakt van de verschillende seizoenkoffers en boerderijkoffer, maar ook de iPad is een waardevol onderdeel van de middelen die wij meenemen, aangevuld met een vogelboek met geluiden.

In 2017 hebben wij de volgende locaties bezocht:

De Muldershoek in Bergentheim

De Nieuwe Wever in Slagharen

Oostloorn in Hardenberg

De Niehof in Hardenberg

Marsch-Kruserbrink in Hardenber

Natuurexcursie voor mensen met een beperking

Mensen met een verstandelijke beperking en mensen die slecht ter been zijn niet minder geïnteresseerd in natuur. Dat bleek in de zes excursies die in het kader van "samen fit" zijn georganiseerd bij de schaapsboerderij, De Koppel en de Zwieseborg. Het betreft een mooie samenwerking tussen de Baalderborg Groep, De Lions, De Koppel en het IVN. We wandelen, geven natuureducatie, maken muziek, vertellen verhalen en genieten van lekkere picknicks. Er was dikwijls (5 van de 6 keer) regen, maar de deelnemers waren steeds zeer beslist: "Daar laten wij ons niet door tegenhouden. Daar worden we fit van". Stoerrrrr!

De Groene Koets

Hij is er: de groene koets, de Rolls Royce onder de Riksja's.

De riksja, die wij de groene koets noemen, is aangeschaft met de opbrengst van het Kampioenenboek, dat uitkwam eind 2016. Omdat het de eerste riksja in Overijssel is, kregen we een verdubbeling van het aanschafbedrag (ca. 2 x 4000 euro) en nou rijdt hij.

Twaalf piloten (riksjarijders) kunnen er inmiddels mee rijden en we hebben al diverse testritten gemaakt in Bergentheim, Hardenberg en Dedemsvaart.

Het zijn aangename rijdende theekransjes daar op de Sallandse wegen, mét natuurbeleving – en educatie. En de passagiers ervaren een bijna vergeten genot: wind door de haren! (En soms een fikse bui). 2017 stond nog in het teken van oefenen, stallingen vinden en organiseren. In 2018 gaan we los!

John Roeden en Aart Bentsink, coördinatoren in dit project

Foto's: John Roeden en Aart Bentsink

De 'Groene koets'

De inhoud van de koffer

Het bestuur

IVN HARDENBERG-GRAMSBERGEN

Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid
(ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 40062389)

Samenstelling bestuur:

Voorzitter:	Aart Bentsink, Kleine Pollen 33, 7772 KJ Hardenberg. tel. 0523-266360
Vice-voorzitter:	John Roeden, Broekdijk 7, 7695 TB Bruchterveld. tel. 0523-231161, e-mail: roeden@xs4all.nl
Secretaris:	Baukje Reitsma, Anerveenseweg 25, 7788 AG Anerveen. tel. 0524-562444, e-mail: secretariaat@ivnhardenberg.nl
Penningmeester:	Hans Soer, Bovenmaat 29, 7772 JG Hardenberg. tel. 0523-261095, e-mail: penningmeester@ivnhardenberg.nl
Bestuurslid:	Bertil Haring, Lisodde 24, 7772 MR Hardenberg.
Bestuurslid:	Janny Leenheer, Zonnelaan 5, 7771 ER Hardenberg. tel. 0523-264726, e-mail: jannyleenheer@gmail.com
Bestuurslid:	Vacature.

Ledenadministratie: Janny Leenheer, Zonnelaan 5, 7771 ER, Hardenberg,
tel. 0523-264726, e-mail: ledenadministratie@ivnhardenberg.nl

Redactie de Hommel: Cock Slootweg, Lambert Zandman en Baukje Reitsma
Adres: Markfluwerhof 2, 7694 DA Kloosterhaar.
tel. 0523-250893, e-mail: dehommel@ivnhardenberg.nl

E-mailadres IVN afdeling: secretaris@ivnhardenberg.nl
Website: ivnhardenberg.nl

De Werkgroepen

Werkgroep Duurzaamheid	Miriam Gerrits, 06 23 45 99 68
Werkgroep Excursies/PR	John Roeden, 0523-231161
Werkgroep Groene Visite	Aart Bentsink, 0523-266360
Werkgroep Kraam	Ineke Rood, 0523-684868
Werkgroep Landschapsonderhoud	Peter Fleurke, 0523-262478
Werkgroep Nestkasten	Fam. Lambers, 0524-562067
Werkgroep Padden/amfibieën	Marinus Oogjes, 0523-263661
Werkgroep Paddenstoelen	Gert Diepeveen, 0523-251693
Werkgroep Planten	Peter Fleurke, 0523-262478
Werkgroep Nachtvinders	Rutger Bremer, 06 58 88 93 89
Werkgroep Vogels	Julian Overweg, 06 14 35 63 16
Contactpersoon Jeugd	Yolande v.d Aa, 0523-260722
Contactpersoon Bijen	Gerrit Hankamp, 0523-265556

Inleveren copy

De volgende Hommel zal half juni uitkomen.
Sluitingsdatum inleveren copy: maandag 21 mei 2018.
Aantal woorden per artikel: 300 tot 400 woorden.
Graag de foto's apart inleveren als een JPG-bestand.
Mailadres: dehommel@ivnhardenberg.nl
De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden stukken in te korten of te wijzigen.

De groep vrijwillig landschapsonderhoud van het IVN in Hardenberg sloot het jaar 2017 af in het clublokaal De Steenuil.
Herman Hijink werd gekozen tot de vrijwilliger van het jaar.
Hij kreeg uit handen van Wiebe Tolman de oorkonde.

Dé kindercamping van Nederland!

★ Elke dag animatie

★ 10 Sprookjesfiguren

★ ANWB Top Camping 2018

★ Binnenzwembad

★ Binnenspeeltuin

★ Voor kinderen t/m 10 jaar

Meer informatie op www.sprookjescamping.nl

Column

Schuilhut huren

Ik loop een schuilhut in en kan amper een plekje bemachtigen. Net als ik hebben vogelaars via waarnemingen.nl ontdekt dat de roerdomp zich hier meermalen per dag laat zien. Er heerst een sacrale stilte, zowel binnen als buiten. De roerdomp laat het vandaag afweten. "Hij was hier gisteren nog, kijk maar!" Op de monitor van de man zijn foto-toestel verschijnt een roerdomp in paalstand. "Ik heb hem hier vorige week gezien!" kondigt een ander aan en laat ook het fotografisch bewijs zien. Dan is het hek van de dam, de een na de ander wil zijn waarnemingen delen en dat gaat gepaard met veel ceremonieel vertoon. Het zijn net hitsige pauwen die hun veren opzetten. "Tijd voor een bakkie!" roept een oudere man. Met de rust in de vogelkijkhut is het nu helemaal gedaan en ik besluit het in een hut verderop te proberen. Ik tref het niet, ook hier een groot aantal vogelaars van het luidruchtige soort. De rest van de dag vul ik met vogels kijken in het veld. Van alles te zien, maar niet waar ik speciaal voor gekomen was, de roerdomp. Op de terugweg schiet me opeens te binnen dat mijn kameraad me appte dat hij een vogelkijkhut wil gaan huren. De hut is dan de gehele dag voor jezelf of een gelimiteerd groepje van 2 of maximaal 4 personen. Ik heb het direct afgedaan als decadent. Thuis zoek in het via internet toch nog eens op en schrik, niet van de prijs, maar van de voorzieningen: stoelen met kussen en armleuningen, kapstok, spiegelglas, kleine tafeltjes voor drinken en een kachel. Is dit nog wel het vogelkijken dat me lokt? Het voelt bijna onnatuurlijk aan. Vogels kijken is genieten van de natuur, het landschap, de ruimte, de stilte! Terwijl ik dat zo bedenk sijpelt de twijfel binnen. In de populaire openbare vogelkijkhutten vind ik dat ook niet. Het is altijd een komen en gaan van mensen en een gepoch en gesnuif over de ene nog mooiere waarneming dan de ander. Wat ik wil is in alle rust vogels spotten, er de tijd voor hebben en nemen en als het mee zit er ook nog een mooi fotootje aan over houden. Mijn besluit is genomen en app mijn kameraad dat ik terugkom op de afwijzing. Vijf minuten later is de afspraak gemaakt en stel ik vast dat ik me er al op verheug.

Tekst: Henk van Duuren

Zoogdieren in de picture

In de Facebookgroep "Natuur in Hardenberg" kwamen ook gedurende de wintermaanden verscheidene zoogdiersoorten langs. Hier staan drie "kleintjes".

Gerwin Plaggenmarsch fotografeerde in december 'n Egel (*Erinaceus europaeus*) te Baalder

Deze foto van de Rosse Woelmuis (*Myodes glareolus*) werd door Bert Jonkhans gemaakt

Dode Mol (*Talpa europaea*) langs de Vecht. Foto: Julian Overweg

Tekst: Julian Overweg

Speuren naar Mossen en Korstmossen

Bij gebrek aan nachtvlinders en andere insecten speur ik de koudere tijd van het jaar regelmatig naar Mossen en Korstmossen. Interessante dingetjes.

Hoewel de Nederlandse benaming van deze soortgroepen anders doet suggereren zijn ze niet verwant aan elkaar. Mossen zijn eigenlijk kleine plantjes terwijl het bij Korstmossen gaat om een samenwerkingsverband (symbiose) van 'n alg/wier met een schimmel. De schimmelsoort is hierbij bepalend voor de naamgeving.

De volgende vondsten deed ik:

Gedraaid steeltje en knikkend "koppie": Gedraaid Knikmos (*Bryum capillare*)

Grijze beharing en veelvoorkomend (ik vind ze vooral op muurtjes, grote keien en straatstenen): Gewoon Muisjesmos (*Grimmia pulvinata*)

Dat waren makkelijke namen!
Nu worden ze wat lastiger.

Muurdubbeltandmos (*Didymodon vinealis*, foto boven) en Steenpurperschaaltje (*Lecidella stigmatea*, foto onder). De

laatste is 'n Korstmos terwijl de andere drie tot de Mossen behoren.

Nog enkele soorten: een soort Bekermos (*Cladonia spec.*). Die naam spreekt voor zich.

Klein Duinsterretje (*Syntrichia ruralis var. calcicola*) en Gewoon Muursterretje (*Tortula muralis*).

Het Gewoon Smaragdsteeltje (*Barbula convoluta*). Gevonden bij de Achterbrink in Hardenberg.

Tekst en foto's: Julian Overweg

Eind september waren mijn vrouw en ik in de stad Ziguinchor in het zuiden van Senegal. De rivier de Casamance stroomt langs deze stad. Daar zagen we dicht bij de rivier in een hoge boom de nestelende Nimmerzat, de *Mycteria Ibis* volgens Linnaeus (1766). Prachtige vogels die we hier niet zien. West- en Zuid-Senegal zijn een eldorado voor ornithologen.

Tekst en foto: Henny Arendshorst

Naschrift: In de winter van 2016/17 is in Twente een verzwakte Nimmerzat een tijdlang verpleegd door de dierenopvang. Hoe de vogel in die regio verzeild is geraakt, is niet bekend.

De winter in Hardenberg

De afgelopen dagen was er ondanks de kou genoeg te beleven in de natuur. Gisteren zag ik drie zwanen in de late middagzon op een open plek nabij het haventje in Hardenberg die hun koppen verscholen tegen de ijzige wind. Vandaag waren de kramsvogels in grote aantallen rondom ons huis aanwezig en leverde een wandeling langs de Vecht mooie plaatjes op.

Tekst en foto's Henny Arendshorst

Deze drie Knobbelzwanen zwommen in de late middagzon op een open plek nabij het haventje in Hardenberg met hun koppen in de veren tegen de kou.

De Bergeenden lagen heerlijk te rusten op het ijs, ook zij hadden hun kopjes verborgen in de veren tegen de ijzige koude wind.

Rondom het huis van de familie Arendshorst vlogen de Kramsvogels in grote aantallen.
Ze koesterden zich in het zonnetje!

Bijen in het nieuws

Ook al zijn veel mensen bang voor bijen, het zijn eigenlijk hele belangrijke dieren. Ze zorgen niet alleen voor honing, maar bestuiven ook onze landbouwgewassen. Dankzij de bijen kunnen wij bijvoorbeeld aardbeien en appels eten. Maar de bijen hebben het moeilijk omdat er steeds minder voedsel voor hen te vinden is. De oorzaak hiervan is onder andere een tekort aan wilde planten met bloemen waar bijen nectar en stuifmeel kunnen verzamelen. In de landbouw zien we monoculturen en in de steden worden tuinen betegeld.

Wilt u de bijen ook een handje helpen in uw buurt? U kunt zich opgeven voor de Bloemen voor Bijen actie van Natuur en Milieu Overijssel. U ontvangt dan biologisch bloemenzaad.

Meer informatie kunt u krijgen tijdens de jaarvergadering.

Bron: website Natuur en Milieu Overijssel in Zwolle

De Blauwe Reiger vloog boven het water op zoek naar een hapje. Ook deze vogels hadden het moeilijk in koude periodes. Verschillende keren werden uitgeputte exemplaren naar de vogelopvang gebracht.

verrassend
&
origineel

**ROEL
VANDENBIGGELAAR**

BLOEMEN & WONEN & CADEAUS

EUROPAWEG 21-23
7772 BN HARDENBERG
TELEFOON 0523-271400

www.fotoramahardenberg.nl

info@fotoramahardenberg.nl

A World Of Color
FOTORAMA

Adm. Helfrichstraat 35, Hardenberg-Tel.0523-260476

- * Afdrukken van alle digitale foto bestanden (via 5 minuten)
- * Pasfoto's
- * Foto van Foto(zonder beeld verlies!)
- * Omzetten van kleur naar zwart/wit en/of bruintoon.
- * Samenvoegen van verschillende foto's.
- * Restauratie
- * Foto's van dia's
- * Scannen van dia's en op CD of DVD zetten
- * Verwijderen van kleurzwamen, achtergronden of storende elementen.
- * Professioneel scannen van 6x6 en 6x4,5 negatieven
- * Scannen van kleinbeeld negatieven

SPECTOR © copyright

www.fotoramahardenberg.nl

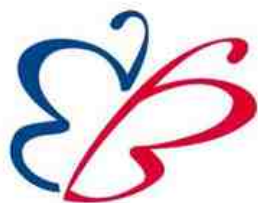
info@fotoramahardenberg.nl

Bakkerij Slatman

Bruchterweg 67
Hardenberg

Anerbeensweg 34
Ane/Gramsbergen

**BAALDERBORG
GROEP**

lééf je leven

Kado & Ambacht

Streekproductenwinkel De Baander
Ontdek het gezellige winkeltje van
Hardenberg in het prachtige historische
pand met leuke gifts en (h)eerlijke
streekproducten en beleef de smaak
van vroeger!

De Baander, Krommesteeg 1
7772 AV, Hardenberg
Tel. 0523-273755

Facebook: streekproducten de baander

ProVOET

Voetsalon Lianne

Medisch en oncologisch

voetzorgverlener

Lianne Dijkstra

Orionlaan 8

7771 EK Hardenberg

0523-263025

www.voetsalonlianne.praktijkinfo.nl

VETOS

IN TOYOTA GESPECIALISEERD

Autobedrijf Gebr. Veurink

Rheezeweg 40a

7771 TG Hardenberg

0523-264456

www.autoveurink.nl

Voor de koude dagen

Er is weer gekloofd open haardhout op voorraad leverbaar. Kosten eiken € 50,-; gemengd € 40,- per kuub. IVN leden krijgen korting van € 5,- per kuub.

Leveren in Hardenberg is mogelijk per vracht van 2 kuub. Kosten vervoer € 7,- per vracht in Hardenberg; daarbuiten € 10,- per vracht.

Zelf halen kan op vrijdagmorgen van 9-12 uur bij het gebouw De Steenuil aan de Bosweg (t/o sportpark De Boshoeck)

Inlichtingen via 06-20009596.

Iedere natuurliefhebber is van harte welkom bij het IVN!

U ontvangt dan 4 x per jaar ons afdelingsblad "De Hommel" en 4 x per jaar het blad in kleur "Mens en Natuur" van het landelijke IVN.

U mag gratis meedoen aan alle excursies en andere IVN verenigingsactiviteiten en U kunt meedoen aan ons vrijwilligerswerk.

U ondersteunt onze vereniging met de volgende contributietarieven per jaar.

Leden € 20,00, huisgenoot-leden € 6,00, 3e uit één gezin € 3,00.

Jeugdleden € 6,00, 2e uit één gezin € 3,00.

Donateurs € 10,00.

Het lidmaatschapsjaar loopt vanaf 1 januari t/m 31 december. Opzeggingen vóór 15 november bij de ledenadministratie, die bijgehouden wordt door mevr. Janny Leenheer (adresgegevens zie vorige pagina). De contributie wordt jaarlijks per automatisch incasso geïnd. Het lidmaatschap begint zodra de door u getekende machtigingskaart door de ledenadministratie is ontvangen.

Ons IBAN bankrekeningnummer is: NL24 RABO 0384977006.